

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 127 / 1998

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Ανάπτυξης (Γ.Γ.Εμπορίου) την 24η Μαρτίου 1998, ημέρα Τρίτη και ώρα 18.30, με την εξής σύνθεση :

Πρόεδρος: Σταύρος Αργυρόπουλος.

Μέλη: Βλάσιος Ασημακόπουλος,

Νικόλαος Παραθύρας,

Κων/νος Ηλιόπουλος,

Γεώργιος Τριανταφυλλάκης, κωλυμένου του τακτικού μέλους, κ.Λεωνίδα Νικολούζου & Δημήτριος Τζουγανάτος.

Γραμματέας: Ελένη Βασιλειάδου, κωλυμένης της τακτικής Αλεξάνδρας Μαρίας Ταραμπίκου.

Τα λοιπά τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη, καίτοι προσκληθέντα, δεν παρευρέθησαν λόγω κωλύματος.

Θέμα της συνεδριάσεως ήταν η από 23.3.1998 αίτηση ασφαλιστικών μέτρων της Υπουργού Ανάπτυξης κατά των επιχειρήσεων 1. «ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡ.», 2. «ΚΩΤΣΑΔΑΜ ΚΩΝ/ΝΟΣ», 3. «ΜΠΑΤΑΓΙΑΝΝΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.», 4. «ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΔΗΜ.», 5. «ΑΦΟΙ Γ. ΑΝΤΩΝΑΤΟΥ Ο.Ε.», 6. « Ν. ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.», 7. «ΑΘΗΝΑ 2Π ΑΕ», 8. «ΣΥΡΟΔΗΜΗΤΡΗΣ Ν. ΔΗΜΟΥΛΑΣ ΑΤΛΑΝΤΙΚΗ ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΛΥΨΩ», 9. «ΑΦΟΙ ΛΙΑΝΟΥ ΑΕΒΕ», 10. «ΚΛΟΥΔΑΣ ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ», 11. «ΒΙΟΖΕΝ ΑΒΕΕ», 12. «ΠΠΟΜΑΡ ΕΠΕ», 13. «Μ. ΚΑΛΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.», 14. «ΚΟΝΤΟΒΕΡΟΣ ΑΕΒΕ», 15. «ΑΠΟΛΛΩΝ ΑΕ», 16. «ΜΑΡΓΕΛΟΣ Α.Ε.», 17. «Π. ΑΣΩΝΙΤΗΣ & ΥΙΟΙ ΑΕ», 18. «ΑΙΝΟΣ ΑΕΒΕ», 19. «ΤΟ ΕΝΑ ΕΠΕ», 20. «ΤΟ ΕΝΑ ΑΕ», για παράβαση των διατάξεων των άρθρων 1, 2 και 2α του ν. 703/77, όπως ισχύει.

Στη συνεδρίαση παρέστησαν: α) Για την Υπουργό Ανάπτυξης ο πληρεξούσιος Δικαστικός Αντιπρόσωπος ΝΣΚ, Κων/νος Βαρδακαστάνης και

β) Για τα καταγγελλόμενα μέρη: 1) για την επιχείρηση «ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡ.», ο κ. Χαράλαμπος Λαδόπουλος μετά της πληρεξούσιας δικηγόρου Χρυσούλας Τσουκαλά, 3) για την επιχείρηση «ΚΩΤΣΑΔΑΜ ΚΩΝ/ΝΟΣ», ο ίδιος κ. Κωτσαδάμ Κων/νος, 4) για την εταιρία «ΜΠΑΤΑΓΙΑΝΝΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.», ο ομόρρυθμος εταίρος κ. Μπαταγιάννης Απόστολος, 5) για την εταιρία «ΑΦΟΙ Γ. ΑΝΤΩΝΑΤΟΥ Ο.Ε.», η ομόρρυθμη εταίρος Αντωνάτου Χρυσούλα μετά της πληρεξούσιας δικηγόρου Παρασκευής Παπαχρήστου (ΑΜ 8809), 6) για την εταιρία « Ν. ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.», ο ομόρρυθμος εταίρος κ. Νικ. Αρβανίτης, 7) για την εταιρία «ΑΘΗΝΑ 2Π ΑΕ» , διά της πληρεξούσιας δικηγόρου της εταιρίας Ειρήνη Στάμου-Βρεττού (ΑΜ 1686), 8) για την εταιρία «ΣΥΡΟΔΗΜΗΤΡΗΣ Ν. ΔΗΜΟΥΛΑΣ ΑΤΛΑΝΤΙΚΗ ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΛΥΨΩ», οι εκπρόσωποι της εταιρίας Νικόλαος και Λευκή Δημουλά, 9) για την εταιρία «ΑΦΟΙ ΛΙΑΝΟΥ ΑΕΒΕ», δια του πληρεξούσιου δικηγόρου Κων/νου Χασομέρη (ΑΜ 13145), 10) για την επιχείρηση «ΚΛΟΥΔΑΣ ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ», ο ίδιος , 11) για την εταιρία «ΒΙΟΖΕΝ ΑΒΕΕ», ο Πρόεδρος και Δ/νων Σύμβουλος αυτής, Δημήτριος Τρίμπος, , 12) για την εταιρία «ΠΠΟΜΑΡ ΕΠΕ», ο μέτοχος της εταιρίας Αθάνασιος Αμαξόπουλος μετά του πληρεξούσιου δικηγόρου Χρήστου Πολιτικού, 13) για την εταιρία «Μ. ΚΑΛΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.», ο ετερόρρυθμος εταίρος Μιχαήλ Κάλος, 14) για την εταιρία «ΚΟΝΤΟΒΕΡΟΣ ΑΕΒΕ» ο Πρόεδρος της εταιρίας Κ. Κοντόβερρος μετά του πληρεξούσιου δικηγόρου Κων/νου Χασομέρη, 15) για την εταιρία «ΑΠΟΛΛΩΝ ΑΕ», ο Δ/νων Σύμβουλος αυτής Δημ. Τσάμης μετά του πληρεξούσιου δικηγόρου Χρήστου Πολιτικού, 16) για την εταιρία «ΜΑΡΓΕΛΟΣ Α.Ε.», ο Δ/νων

Σύμβουλος αυτής Γεώργιος Κλωσσάς μετά του πληρεξούσιου δικηγόρου Χρήστου Πολιτικού, 17) για την εταιρία «Π. ΑΣΩΝΙΤΗΣ & ΥΙΟΙ ΑΕ», ο Δ/νων Σύμβουλος αυτής Πολύδωρος Ασωνίτης μετά του πληρεξούσιου δικηγόρου Χρήστου Πολιτικού, 18) για την εταιρία «ΑΙΝΟΣ ΑΕΒΕ», ο Πρόεδρος του Δ.Σ. Κ. Τρίτσης μετά του πληρεξούσιου δικηγόρου Χρήστου Πολιτικού, 19) για την εταιρία «ΤΟ ΕΝΑ ΕΠΕ» ο Δ/νων Σύμβουλος αυτής Αντώνιος Πατεράκης και 20) για την εταιρία «ΤΟ ΕΝΑ ΑΕ» ο Διαχειριστής αυτής Αντώνιος Πατεράκης. Στη συνεδρίαση δεν παρέστη μολονότι κλητεύθηκε η επιχείρηση «ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΔΗΜ».

Στην αρχή της συζήτησης το λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια της Γραμματείας, Σοφία Καμπερίδου, η οποία ανέπτυξε την έγγραφη εισήγηση της Υπηρεσίας και πρότεινε α) όπως οι εταιρίες παύσουν τις παραβάσεις, β) όπως επιβληθεί πρόστιμο στις επιχειρήσεις με νούμερο 7,9,12 και 14, 5.000.000 δρχ. για τις παραβάσεις των άρθρων 1,2 και 2α του ν. 703/77, όπως ισχύει και από 1.000.000 δρχ. στις υπόλοιπες και γ) να υποχρεωθούν οι καταγγελλόμενες να διαθέτουν τα προϊόντα τους στην προτέρα τιμή μέχρι την εξάντληση των αποθεμάτων τους καθώς και να απειληθεί καθ' όλων των εταιριών χρηματική ποινή δρχ. 500.000 για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης.

Στην συνέχεια έλαβαν τον λόγο οι εκπρόσωποι αμφοτέρων των μερών, οι οποίοι ανέπτυξαν τις απόψεις του και έδωσαν πληροφορίες, εξηγήσεις και διευκρινίσεις σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε σε Διάσκεψη την 6 Απριλίου 1998, στην ως άνω αίθουσα 611, κατά την οποία, αφού έλαβε υπ' όψη της τα στοιχεία του φακέλου, την Εισήγηση της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τις απόψεις που διετύπωσαν, εγγράφως και προφορικά, τα μέρη κατά τη συζήτηση της υποθέσεως καθώς και τα υποβληθέντα υπομνήματα,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ

I. Σύμφωνα με την από 23-3-1998 αίτηση ασφαλιστικών μέτρων της Υπουργού Ανάπτυξης κατά είκοσι επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην εμπορία κατεψυγμένων τροφίμων, οι καθόν επιχειρήσεις αύξησαν αιφνίδια, ταυτόχρονα και ομοιόμορφα τις τιμές διάθεσης των προϊόντων τους. Η αύξηση αυτή πραγματοποιήθηκε, κατά την κρινόμενη αίτηση, προκειμένου να επιτύχουν οι είκοσι (20) αυτές επιχειρήσεις οικονομικά πλεονεκτήματα, με την επιβολή αυθαιρέτων και αδικαιολογήτων αναπροσαρμογών των τιμών τους προς τα πάνω την επομένη της διόρθωσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής (υποτίμησης).

Η συμπεριφορά αυτή των καθόν επιχειρήσεων είναι αποτέλεσμα, σύμφωνα με την ανωτέρω αίτηση, της συνειδητής επιδίωξης τους για συντονισμό της δράσης τους, που διευκολύνετο από τη συστέγαση αρκετών από αυτές και γι' αυτό αποτελεί εναρμονισμένη πρακτική που έχει ως αποτέλεσμα την παρακάλυψη του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά των κατεψυγμένων τροφίμων, στην οποία επιπλέον δεκατέσσερις από τις καταγγελλόμενες επιχειρήσεις μεταξύ των οποίων και οι «ΑΘΗΝΑ-2Π ΑΕ», «ΑΦΟΙ ΛΙΑΝΟΥ ΑΕΒΕ», «ΙΠΠΟΜΑΡ ΕΠΕ» και «ΚΟΝΤΟΒΕΡΟΣ ΑΕΒΕ» που ελέγχουν το χώρο των ψυκτικών θαλάμων, διατηρούν συλλογική δεσπόζουσα θέση. Τη θέση τους αυτή, σύμφωνα πάντα με την αίτηση της Υπουργού Ανάπτυξης, καταχρώνται οι ανωτέρω επιχειρήσεις εκμεταλλευόμενες τη σχέση οικονομικής εξάρτησης στην οποία βρίσκονται έναντι αυτών οι έμποροι λιανικής που δεν διαθέτουν άλλες ισοδύναμες εναλλακτικές πηγές προμήθειας κατεψυγμένων προϊόντων στην περιοχή της Αττικής.

Όπως προέκυψε από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν κατά τη διενεργηθείσα έρευνα της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, από την ενώπιον της Επιτροπής συζήτηση της 2.3.1998 και από τα προσαχθέντα αποδεικτικά μέσα, οι καθόν στην αίτηση επιχειρήσεις

προέβησαν πράγματι σε ταυτόχρονες και σχεδόν ομοιόμορφες αυξήσεις των τιμών τους, ύψους 5-14% αμέσως μετά την αναπροσαρμογή της ισοτιμίας της δραχμής.

Η συμπεριφορά αυτή των καθών επιχειρήσεων μπορεί να θεωρηθεί ότι περιορίζει τον ανταγωνισμό, εφόσον πιθανολογηθεί ότι ήταν αποτέλεσμα είτε συμφωνίας εναρμονισμένης πρακτικής κατά το άρθρο 1 ν. 703/77, είτε καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης σχέσης οικονομικής εξάρτησης κατά τα άρθρα 2 και 2α του ν. 703/77.

Με αυτήν την έννοια η ταυτόχρονη και σχεδόν ομοιόμορφη αύξηση από όλες τις καθών επιχειρήσεις των τιμών των κατεψυγμένων τροφίμων την επομένη της υποτίμησης – χωρίς μάλιστα να υπάρχει ακόμη διαφοροποίηση στο κόστος τους, δεδομένου ότι υπήρχαν ικανά αποθέματα στα ψυγεία τους – προσκρούει στο άρθρο 1 ν. 703/77, εφόσον στηρίζεται σε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική.

Επειδή οποιαδήποτε συμφωνία μεταξύ των καθών επιχειρήσεων δεν αποδείχθηκε, πρέπει να εξετασθεί αν η ταυτόχρονη και σχεδόν ομοιόμορφη αύξηση των τιμών ήταν συνέπεια ενσυνείδητου συντονισμού της εμπορικής δραστηριότητάς τους.

Στο σημείο αυτό οι καθών ισχυρίζονται ότι οι αυξήσεις τιμών ήσαν αντανακλαστικές και μιμητικές αντιδράσεις του συνόλου της αγοράς και όχι μόνον των καθών, μετά την αιφνιδιαστική αναπροσαρμογή της ισοτιμίας της δραχμής προς τα αλλοδαπά νομίσματα, οι οποίες δεν πηγάζουν από οιασδήποτε μορφής συνεννόησης μεταξύ τους, αλλά εκπορεύονται από τις κατά περίπτωση εκτιμήσεις των διαφορετικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει κάθε επιχείρηση. Επισημαίνουν μάλιστα οι καθών ότι είναι αδύνατο κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας εμπορικές επιχειρήσεις με διαφορετικό όχι μόνον κοστολόγιο και πελατολόγιο αλλά και αντικείμενο, να συμφωνήσουν και να συμπέσουν σε ομοιόμορφη πρακτική τιμολόγησης ανόμοιων προϊόντων (εμπόριο τυροκομικών, λαχανικών, πουλερικών, κρεάτων, κατεψυγμένων γευμάτων).

II. Εναρμονισμένη πρακτική στοιχειοθετείται αν μπορεί να πιθανολογηθεί ότι μια συγκεκριμένη συμπεριφορά (π.χ. αύξηση των τιμών) δεν είναι αποτέλεσμα αυτόνομης επιχειρηματικής πρακτικής που προσανατολίζεται σε νέες οικονομικές συνθήκες, αλλά συνέπεια μιας καθ' οιονδήποτε τρόπο συντελούμενης συνεννόησης με άλλες επιχειρήσεις.

Συνεννόηση συνιστά ο συντονισμός των σχεδίων δράσης των επιχειρήσεων που δεν φθάνει στο επίπεδο μιας συμφωνίας. Δικαιοπρακτική σύμπτωση των δηλώσεων βουλήσεων δεν απαιτείται. Η συμπεριφορά των επιχειρήσεων δεν πρέπει οπωσδήποτε να έχει προκαθορισθεί. Είναι αναγκαίο όμως να υφίσταται ένα *minimum* αμοιβαίας επαφής. Οι συμμετέχοντες πρέπει κατά κάποιο τρόπο να έχουν συνεννοηθεί ή έστω αλληλοενημερωθεί ως προς τις προθέσεις τους. Γι' αυτό αρκεί ήδη και μία άλλη προσέγγιση με στόχο να πληροφορηθούν τα μέλη τη μελλοντική τους συμπεριφορά ή έστω να αφήσουν τους άλλους να σχηματίσουν μια εικόνα για την επιχειρηματική πολιτική που πρόκειται να ακολουθήσουν.

Τι είδους μέσα θα χρησιμοποιηθούν είναι αδιάφορο. Συνήθως θα πρόκειται για απευθείας επαφές μεταξύ των επιχειρήσεων, συμμετοχή σε συναντήσεις, ενημέρωση για πρωτοβουλίες στον τομέα των τιμών, τηλεφωνική πληροφόρηση. Τίποτα όμως από αυτά δεν είναι αναγκαίο. Ακόμη και έμμεσες επαφές, μέσω ενός πληροφοριοδότη, που μπορεί να ανήκει κάλλιστα και στην άλλη πλευρά της αγοράς, αρκεί.

Αποφασιστικό είναι, αν η προσέγγιση αίρει ή μειώνει το συνδεόμενο με την αυτόνομη λήψη αποφάσεων επιχειρηματικό κίνδυνο. Σε εξαιρετικές μάλιστα περιπτώσεις η εναρμόνιση μπορεί να συντελεσθεί και με την απλή δημόσια ανακοίνωση για αλλαγές στην τιμολογιακή πολιτική, όταν από το σύνολο των συνθηκών προκύπτει χωρίς αμφιβολία, ότι οι ανακοινώσεις αποσκοπούν στην αμοιβαία συνεννόηση και όχι μόνον στην πληροφόρηση των πελατών.

Αρκεί η μη οριστική συμφωνία, η αμοιβαία πληροφόρηση για τη μελλοντική συμπεριφορά, έτσι ώστε ο καθένας να μπορεί να ρυθμίσει τη συναλλακτική πολιτική με τη βεβαιότητα ότι οι ανταγωνιστές θα συμπεριφερθούν ανάλογα.

Κάθε επιχείρηση πρέπει να καθορίζει αυτόνομα ποια πολιτική θα ασκήσει στην αγορά και με ποια μέσα θα την επιβάλλει. Η αυτονομία αυτή ευρίσκεται σε πλήρη αντίθεση σε κάθε άμεση ή έμμεση προσέγγιση μεταξύ των επιχειρήσεων.

Εναρμόνιση υφίσταται όταν επιχειρήσεις προβαίνουν σε δηλώσεις για τη μελλοντική πολιτική στην αγορά, ιδιαίτερα όταν ο χρόνος ανάμεσα στη δήλωση αυτή και στην πραγματοποίηση της αρκεί για να παρατηρηθεί η αντίδραση των ανταγωνιστών και να υπάρξει προσαρμογή στη συμπεριφορά τους. Η πληροφόρηση των ανταγωνιστών για τις τιμές είναι εναρμόνιση αν γίνεται με σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού.

Αντίθετα εναρμονισμένη συμπεριφορά δεν υφίσταται όταν οι επιχειρήσεις ενεργούν ομοιόμορφα ή παράλληλα, ακόμη και όταν αυτό συμβαίνει συνειδητά. Η απαίτηση της αυτονομίας στη λήψη των επιχειρηματικών αποφάσεων δεν αντιστρατεύεται προς το δικαίωμα των επιχειρήσεων να προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα της αγοράς, παρακολουθώντας και επαγρυπνώντας σε σχέση με τις υπαρκτές ή αναμενόμενες αντιδράσεις των ανταγωνιστών τους. Άλλωστε στην ουσία του ανταγωνισμού ανήκει, να παρατηρεί η επιχείρηση τη συμπεριφορά των ανταγωνιστών της, να υπολογίζει σε μια συγκεκριμένη δράση τους και να αντιδρά ανάλογα. Γι' αυτό και επιχειρήσεις που βρίσκονται μεταξύ τους σε σχέση ανταγωνισμού μπορεί να θεωρηθεί ότι συμπεριφέρονται παράλληλα όταν αντιδρούν σε αλλαγές των στοιχείων της αγοράς ομοιόμορφα ή κατά το ίδιο τρόπο. Είναι πιθανό μάλιστα να γνωρίζει κάθε επιχείρηση ότι όλες οι άλλες θα αντιδράσουν ανάλογα (συνειδητή παράλληλη συμπεριφορά).

Το γεγονός ότι κάποιες εμπορικές επιχειρήσεις μετακυλίου π.χ. τις αυξήσεις τιμών εισαγομένων ειδών στους καταναλωτές μπορεί – εφόσον η πρακτική αυτή ακολουθείται για ικανό χρόνο – να θεωρηθεί ως σιωπηρή εναρμόνιση. Γενικά όμως η ομοιόμορφη αντίδραση των επιχειρήσεων σε μια αλλαγή των δεδομένων της αγοράς, δεν είναι ανεπίτρεπτη κατά τους κανόνες ανταγωνισμού.

Η παράλληλη αυτή συμπεριφορά μπορεί όμως να αντιμετωπισθεί αλλιώς, αν συντρέχουν περαιτέρω παράγοντες, όπως διαφορετική δομή κόστους και παρατεταμένη εμφάνιση αυτού του φαινομένου της ομοιόμορφης (παράλληλης) συμπεριφοράς.

Η ομοιόμορφη συμπεριφορά για μακρό χρονικό διάστημα, παρά την ενδεχομένως διαπιστωμένη διαφορετική δομή κόστους των επιχειρήσεων, τείνει να δημιουργήσει την εικόνα μιας μη φυσιολογικής επιχειρηματικής στάσης, που δεν εμφανίζεται ως εύλογη και ως αναμενόμενη στις συνθήκες που επικρατούν σε μια ανταγωνιστική αγορά. Ο παράγων χρόνος αποκτά έτσι βαρύνουσα σημασία για την αξιολόγηση της συγκεκριμένης συμπεριφοράς, δεδομένου ότι είναι ελάχιστα πιθανό ότι όλες οι επιχειρήσεις, στην ίδια σχετική έκταση και για σημαντικό χρονικό διάστημα θα ανυψώσουν τις τιμές. Αντίθετα, αυτό που αναμένεται κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας και τους κανόνες της ορθολογικής συμπεριφοράς των δρώντων στην οικονομία της αγοράς, είναι ότι κρίσιμες αλλαγές στο οικονομικό περιβάλλον επιτρέπουν σε μερικές από τις επιχειρήσεις να εκμεταλλευθούν τα νέα δεδομένα προκειμένου να επιτύχουν πλεονεκτήματα. Για το λόγο αυτό μια πραγματικά διαπιστωμένη παράλληλη συμπεριφορά που διαρκεί επιπλέον για σημαντικό χρονικό διάστημα, αποτελεί ισχυρότατη ένδειξη, αν όχι απόδειξη για την ύπαρξη εναρμονισμένης συμπεριφοράς.

Στην υπό κρίση υπόθεση δεν πιθανολογήθηκε με βάση τα ανωτέρω εκτεθέντα εναρμονισμένη πρακτική των καθόν επιχειρήσεων για την αύξηση των τιμών των κατεψυγμένων προϊόντων.

Τα τιθέντα υπό την κρίση της Επιτροπής στοιχεία δεν επιτρέπουν τη διαμόρφωση κρίσης για την ύπαρξη εναρμονισμένης συμπεριφοράς για τους λόγους κυρίως:

α) ότι το πλαίσιο διαμόρφωσης των αυξήσεων ήταν αρκετά ευρύ (5-14%) και

β) ότι η παράλληλη αυτή συμπεριφορά των αυξήσεων αποτελούσε βεβαιωμένη και πρόωρη έστω, ενόψει των υφιστάμενων αποθεμάτων, αλλά παρόλα αυτά αναμενόμενη προσαρμογή στα νέα δεδομένα της αγοράς μετά την υποτίμηση που στόχευε στη μετακύλιση του αυξανόμενου κόστους εισαγωγής των υπό κρίση προϊόντων στους καταναλωτές. Η συμπεριφορά όμως αυτή, εφόσον δεν στηρίζεται σε συμφωνία – εναρμονισμένη πρακτική ή σε εκμετάλλευση (συλλογικής) δεσπόζουσας θέσης ή της σχέσης οικονομικής εξάρτησης, δεν είναι αντίθετη προς το ν. 703/77.

Για τους παραπάνω λόγους αυτούς η υπό κρίση αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως προς το σκέλος της ότι η συμπεριφορά των καθών συνιστά παράβαση του άρθρου 1 του ν. 703/77.

Όσον αφορά το σκέλος της αίτησης που επικαλείται καταχρηστική συμπεριφορά κυρίως των επιχειρήσεων «ΑΘΗΝΑ-2Π ΑΕ», «ΑΦΟΙ ΛΙΑΝΟΥ ΑΕΒΕ», «ΙΠΠΟΜΑΡ ΕΠΕ» και «ΚΟΝΤΟΒΕΡΟΣ ΑΕΒΕ», προϋπόθεση για να εξετασθεί ο ισχυρισμός αυτός είναι η παραδοχή ύπαρξης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης των επιχειρήσεων αυτών ή έστω σχέσης οικονομικής εξάρτησης απ'αυτές των υπολοίπων επιχειρήσεων του κλάδου. Από την εκτίμηση όμως της θέσης των καθών στη σχετική αγορά δεν στοιχειοθετήθηκε η ύπαρξη ενός στενού ολιγοπωλίου με δεσπόζουσα θέση. Επιπλέον δεν προέκυψε η συνδρομή δύο επιπλέον προϋποθέσεων που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά: αφενός έλλειψη αξιόλογου ανταγωνισμού μεταξύ των μελών του ολιγοπωλίου και αφετέρου έλλειψη σημαντική ανταγωνιστικής πίεσης προς τους ολιγοπωλητές από τρίτες εκτός ολιγοπωλίου ευρισκόμενες επιχειρήσεις (βλ. Ε.Α. 20/1996).

Με τα δεδομένα αυτά πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν θεμελιώνεται συλλογική δεσπόζουσα θέση των καθών. Συνεπώς η αίτηση λήψης ασφαλιστικών μέτρων της Υπουργού Ανάπτυξης είναι απορριπτέα και ως προς την αιτίαση ότι οι καθών με την αύξηση των τιμών παρέβησαν την απαγόρευση του άρθρου 2 του ν. 703/77.

Κατά την γνώμη δύο μελών της Επιτροπής, εβεβαιώθη ότι από τις καθών η αίτηση επιχειρήσεις οι υπό στοιχ. 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17 και 18, αναφερόμενες που ως εισαγωγείς και χονδρέμποροι, έχουν μερίδιο στην σχετική αγορά κατεψυγμένων προϊόντων διατροφής το οποίο υπερβαίνει το τριάντα τοις εκατό (30%) αυτής, ίδια δε στα κατεψυγμένα αλιεύματα, (βλ. και την έκθεση ICAP) προέβησαν, αμέσως μετά την αναγγελία της αναπροσαρμογής της ισοτιμίας της δραχμής έναντι των ξένων νομισμάτων (13 Μαρτίου 1998), σε αιφνίδια αύξηση της τιμής διαθέσεως των προϊόντων αυτών προς τους λιανοπωλητές και γενικότερα προς την κατανάλωση. Η αύξηση αυτή της τιμής διαθέσεως των προϊόντων αυτών δεν είναι αποτέλεσμα ομαλής λειτουργίας των κανόνων της αγοράς και δη αποτέλεσμα παραλλήλων αλλά οπωσδήποτε ανεξαρτήτων, από κάθε μία απ' αυτές, ενεργειών των ανωτέρω επιχειρήσεων, ούτε πρόκειται περί μεταβολής της τιμής διαθέσεως των προϊόντων εξατομικευομένης κατά περίπτωση πελάτη, που να δικαιολογεί αύξηση, ως αποτέλεσμα της υιοθετηθείσας, κατά το χρόνο εκείνο, από κάθε μία από τις επιχειρήσεις αυτές οικονομικής πολιτικής. Αλλά αντίθετα, επιβεβαιώθη ότι η αύξηση αυτή εμφανίζεται ομοιόμορφος, υπό την έννοια ότι κινείται σε πλαίσιο, που εκ των προτέρων προσδιορίζεται από πέντε (5) έως δεκατέσσερα τοις εκατό (14%) επί της τιμής που μέχρι το χρόνο εκείνο διατίθετο τα προϊόντα αυτά ανάλογα προς το ειδικότερο είδος αυτών, πράγμα που έντονα υποδηλώνει ότι αυτή (αύξηση) είναι αποτέλεσμα μιας άτυπης συμφωνίας των ανωτέρω επιχειρήσεων που διακινούν τα προϊόντα αυτά από τους ίδιους ψυκτικούς χώρους, που ευρίσκονται στην περιοχή της Αττικής, ιδιοκτησίας των επιχειρήσεων με τους διακριτικούς

τίτλους «ΚΑΛΥΨΩ», «ΨΥΓΕΙΑ ΕΥΡΩΠΗΣ», «ΒΕΡΜΙΟΥ ΑΡΚΤΙΚΗ» και των οποίων χώρων έχουν την αποκλειστική χρήση. Και ναι μεν η πρακτική αυτή υιοθετήθηκε από τις ανωτέρω επιχειρήσεις επ' ευκαιρία της επελθούσας μεταβολής της ισοτιμίας της δραχμής προς τα ξένα νομίσματα, αλλά σκοπό έχει την περαιτέρω αύξηση των κερδών των με αύξηση της τιμής διαθέσεως των προϊόντων αυτών, τα οποία είχαν ήδη προ της μεταβολής της ισοτιμίας της δραχμής εισαχθεί σε επαρκείς ποσότητες που ικανοποιούσαν πλήρως τις ανάγκες της ζήτησης. Ωστε, άνευ της προηγουμένης συντονιστικής αυτής συμπεριφοράς των ως άνω επιχειρήσεων, οποιαδήποτε απόπειρα από καθεμιά από αυτές να προβεί σε αύξηση της τιμής διαθέσεως των προϊόντων αυτής, στα ανωτέρω πλαίσια, θα κατέληγε σε βάρος των, διότι θα προσέκρουε στους κανόνες της αγοράς και δη αυτών του ανταγωνισμού. Και αυτό διότι ως ελέγχθη, το γεγονός της αναπροσαρμογής της αξίας της δραχμής δεν ήτο εξ αντικειμένου κρίσιμος παράγων που επηρεάζε την τιμή διάθεσης των προϊόντων αυτών.

Άλλωστε και αυτό το αιφνιδιαστικό ως άνω πλαίσιο αυξήσεων που ακολούθησαν οι καθόν αφίσταται σε πολλά από τα προϊόντα αυτά, του ποσοστού αναπροσαρμογής της ισοτιμίας της δραχμής. Η τοιαύτη όμως, συντονισμένη συμπεριφορά των ανωτέρω επιχειρήσεων στην αποφασισθείσα αύξηση από αυτές, της τιμής διαθέσεως των ως άνω προϊόντων κάτω από τις αυτές συνθήκες της αγοράς κατά την γνώμη αυτή, φέρει τα στοιχεία οπωσδήποτε «ενηρμονισμένης πρακτικής», που τείνει στον περιορισμό του ανταγωνισμού και ως τέτοια εμπίπτει στο άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 703/77, όπως ισχύει τώρα.

Εν όψει των ανωτέρω, επίκειται κατά την γνώμη αυτή άμεσος κίνδυνος διαταράξεως του δημοσίου συμφέροντος με την αιφνίδια και εντελώς αδικαιολόγητη ανατροπή των ομαλών συνθηκών της αγοράς, από την ως άνω άτυπη συνεργασία (πρακτική) των «καθόν» η αίτηση ως άνω επιχειρήσεων, με κίνδυνο την γενίκευση της αδικαιολογήτου αυξήσεως της τιμής διαθέσεως όλων των προϊόντων, ομοίων ή ομοειδών, προς αυτά που διακινούν οι καθόν, ευρείας καταναλώσεως και γενικότερα την απορύθμιση της αγοράς στα προϊόντα διατροφής και προκαλεί πλήρη σύγχυση στον καταναλωτή ως προς την τιμή διαθέσεως των προϊόντων αυτών. Κατ' ακολουθία θα έπρεπε κατά την άποψη αυτή σύμφωνα με τα ανωτέρω, να γίνει δεκτή η υπό κρίση αίτηση ασφαλιστικών μέτρων της Διοικήσεως.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει, κατά πλειοψηφία, την από 23.3.1998 αίτηση ασφαλιστικών μέτρων της Υπουργού Ανάπτυξης κατά είκοσι επιχειρήσεων.

Η παρούσα απόφαση εκδόθηκε την 29η Μαΐου 1998.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως

Ο Πρόεδρος

Ο Συντάξας την Απόφαση

Σταύρος Αργυρόπουλος

Γεώργιος Τριανταφυλλάκης

Η Γραμματέας

Ελένη Βασιλειάδου